

INGLIZ TILIDAGI SIYOSIY NUTQLARNI TARJIMA QILISHDAGI SEMANTIK QIYINCHILIKLAR

Siddiqova Nozila Qaxramon qizi

Alfraganus universiteti Filologiya fakulteti

Ingiliz tili 2 - kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilida siyosiy nutqlarni boshqa tillarga, hususan o'zbek tiliga tarjima qilish jarayonida yuzaga kelgan semantik ishlab chiqarish tahlili. Siyosiy nutqlar mazmunida yuzaga kelgan metafora, idiomatik birliklar, pragmatik sabablar, konnotativ ma'lumotlar va madaniy realiyalarni tarjima qilish muammolari lingvistik hamda pragmatik ishlab chiqarishlar asosida ko'rib chiqiladi. Ishlab chiqarish, ishlab chiqarish diskursning kommunikativ harakatchan bo'lgan holda samarali tarjimalarini ishlab chiqarishni ishlab chiqarishni asoslaydi.

Kalit so'zlar: Siyosiy nutq, semantik qiyinchilik, tarjima strategiyasi, metafora, idiomatik birlik, pragmatika, lingvistik ekvivalent.

СЕМАНТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕЧЕЙ НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК

Аннотация: В данной статье анализируется семантическое производство, возникающее при переводе политических дискурсов с английского языка на другие языки, в частности, на узбекский. Проблемы перевода метафор, идиоматических единиц, прагматических мотивов, коннотативной информации и культурных реалий, возникающих в содержании политических дискурсов, рассматриваются на основе лингвистических и прагматических производств. Производство, производство

Ключевые слова: Политический дискурс, семантическая трудность, стратегия перевода, метафора, идиоматическая единица, прагматика, языковой эквивалент.

SEMANTIC DIFFICULTIES IN TRANSLATING POLITICAL SPEECHES INTO ENGLISH

Abstract: This article analyzes the semantic production that occurs when translating political discourses from English into other languages, particularly Uzbek. The problems of translating metaphors, idiomatic units, pragmatic motifs, connotative information, and cultural realities that arise in the content of political discourses are examined based on linguistic and pragmatic production. Production, production

Key words: Political discourse, semantic difficulty, translation strategy, metaphor, idiomatic unit, pragmatics, linguistic equivalent.

Siyosiy nutq tarmasi, bu faqat tillar yurishi oddiy ma'noga ega emas, balki ijtimoiy-siyosiy yarayonlarni, madaniy voqelikni va psixologik ta'sirni kamrab oluvchi ko'p qirrali faoliyatdir. Siyosiy matnlar, ayniqsa davlat vositalari yoki nufuzli boshqarishchilarning chiqishlari, bir vaqtning o'zida bir nechta vazifalarni chiqarish: ma'lumotni o'zgartirish, ishlashni ishga tushirish, ijtimoiy kayfiyatni shakllantirish, mavjud siyosiy y o'ynashni qo'llab- quvvatlash yoki unga qarshi kurashish. Sababli bunday matnlarni tarjima qilish yarashni oddiy leksik ekvivalent topishdan Shu narsadir.

Inglizdagi siyosiy nutqlar, ayniqsa AQSh, Buyuk kompaniyalar yoki boshqa ingliz tilida so'zlashuvchi kompaniyalarning chiqishlari ko'p metafora, ritorik savollar, kinoya, xalqona iboralar, to'g'ridan-to'g'ri iqtiboslar va xissiy vositalarga ega texnik vositalar bilan boyitilib bo'ladi. AQSh, masalan, nutqida keng prezidentni ishga tushirgan “new fro, “A,“maxsus reka

Siyosiy nutqlarning semantik qat'iyon ko'p holatda bo'lsa, o'tkir ma'noga qo'shiladi, diplomatik evfemizmlar va auditoriyani ruxiy jihatdan tayyorlanishga qaratiladi. Shu bois tarjimon nutqning bir semantik elementlarini to'g'ri bajarishi, ishlab chiqilgan so'z va ifodalarning pragmatik vazifalarini anglashi kerak. Masalan, “bridges” (mavjud dasturlarni qayta tiklash) yoki “to draw a red line” (muxim chegara o'rnatish) kabi belgilar siyosiy strategiyani belgilashda ko'rinishga ega bo'lishi mumkin, to build talqini diplomatik jihatdan katta professional dasturlar e.

Bugungi kunda global axborot mak siyosiy nutqlarni boshqarish munosabatlari, tashqi muhitda, xavf-xatarsizlik, moddiy integratsiya va jamoaviy fikrni shakllantirishda kerakli narsalarga ega. Shu sababdan ham tarjima yaranishida kichikkaga semantik xatolar siyosiy pozitsiyaning noaniq tushunilishini, diplomatik noxushliklarni yoki xatto tuzatishlarni keltiramiz.

Demak, in gliz tilidagi siyosiy nutqlarni tarjima qilish yaranishini tarjimondan qutqarish yuksak til mexanizmlarini, balki siyosiy voqelikni bilish, madaniy realiyalarni anglashoriya psixologiyasini hisoblash, vaziyatda ishlashni talab qilish. Bu esa siyosiy tarjima sohasini tarjimashunoslikning eng kuchli va yuqori darajadagi biriga aylantiriladi.

- **Metaforik ifodalar va ramzlar:** Siyosiy nutqlarda metaforalar juda ko'p mavjud. Masalan, “temir parda” (temir parda), “yovuzlik o'qi” (yovuzlik o'qi), “qizil chiziq” kabi iboralar milliy leksik, balki madaniy-siyosiy konnotatsiyaga ham ega. Bu iboralarni so'zma-so'z tarjima qilish ma'noni buzishi mumkin, shu bois tarjimon hujjat ramziy mazmunini tushunib, mos ekvivalent yoki izohli tarjima yo'lini tanlashi kerak.

- **Idiomatik birliklar:** Ingliz siyosiy nutqlarida xalq tiliga xos idilar, maqollar yoki so'zo'yinlari keng qo'llanadi. Masalan, “to cross the aisle” (mukammal paydoga olib borish), “playing hard (qattiq siyosiy kurash olib borish) kabi iboralar to'g'ridan-

to'g'ri tarjimada tushunmasligi mumkin. Ularni kontekstga mos, madaniylashtirilgan moslashtirilgan shaklda ifodalash tarjimonning ishlashi mumkin.

- **Pragmatik maqsadlar uchun:** Siyosiy nutqning asosiy maqsadi auditoriyani ishontrish, hisob hissiyotlariga ta'sir o'tkazishdir. Shu tufayli jarayonning semantik mazmunidan foydalanish, uning ritorik kuchi, emotsional ohangi va manipulyativ strategiyalarini ham olish talab qiladi. Nutqning qaysi mahsulotni saqlab qolish, qaysi elementni moslashtirish yoki neytral – bu tarjimonning professional qaroridir.

- **Madaniy reallar va tarixiy kontekst:** Siyosiy nutqlar ko'pincha ma'lum voqealar, milliy qadriyatlar, ichki tarixiy tizimlar bilan bog'liq bo'ladi. Masalan, AQSh prezidentining “American Dream” tushunchasini eslatishi yoki Buyuk Britaniya siyosatchilarining “Brexit” bilan bog'liq ishoralari o'zbek o'quvchisiga tushunarli bo'lishi uchun izohli yoki adaptatsion tarjima usullari qo'llanadi.

Tarjima strategiyalari, arjimonlar ko'pincha strategiyalardan topiladi. **Adaptatsiya:** madaniy realiyani maqsadli auditoriyaga tushunarli variant bilan rejalashtirish, **Izohli tarjima:** muhim tushunchalarni qisqa izoh bilan berish, **Ekvalent mavjud:** mavjud bo'lmagan iboraga kontekstga mos yangi ifoda toppish, **Neylash:** siyosiy kuchni qo'llab-quvvatlash betaraf tarjima qilish.

Ingliz tilidagi siyosiy nutqlarni tarjima qilishda semantik ishlov berishshunoslikning kasalliklardan biri bo'lib qolmoqda. Bu jarayon milliy til bilimi, balki siyosiy kontekstni to'liq til bilimi, madaniy realiyalarni anglash, ritorik uslublarni his etish va ularni to'g'ri aksini talab qiladi. Tarjimon har bir nutqning kommunikativ maqsadini, emotsional kuchini va siyosiy og'irligini olgan holda, maqsadli auditoriya uchun aniq, tushunarli va xavfsizlikni qo'llash to'g'ri tarjimaga intilishi kerak. Shu logistika siyosatining tarjimasi bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Beyker, M. (2018). Boshqa so'zlar bilan aytganda: Tarjima bo'yicha darslik. Routledge.
2. Chilton, P. (2004). Siyosiy nutqni tahlil qilish: nazariya va amaliyot . Routledge.
3. Hatim, B. va Mason, I. (1997). Tarjimon muloqotchi sifatida . Routledge.
4. Schäffner, C. (2012). Siyosat va tarjima . Benjamins nashriyoti.
5. Venuti, L. (2017). Tarjimonning ko'rinmasligi: tarjima tarixi . Routledge.